

4. Espinoza Ch.. Millennial Integration: Challenges Millennials Face in the Workplace and What They Can Do About Them. Yellow Springs. OH: Antioch University and OhioLINK. 2012. – 151p..
5. Haraway D. Situated Knowledges: // Simians, Cyborgs and Women / Ed. by D.J. Haraway. — N.-Y., L.: Routledge, 1991. – 312p. - P. 183–201.
6. Hayles N.K. My Mother was a computer: digital subjects and literary texts. - Chicago: The University of Chicago Press, 2005. – 288p.
7. McCrindle M. The ABC of XYZ: Understanding the Global Generations. — Sydney: UNSW Press, 2009. — P. 202–204.
8. Reload: rethinking women + cyberculture /Eds.by M.Flanagan and A. Booth. - N.-Y.; The MIT Press 2002. - 595 p.
9. Reynolds G. Ethics in information technology. – Boston: ThCT, 2003. 320p.
10. Spinello R.A. An ethical evaluation of web site linking // ACM SIGCAS Computers and Society. - 2000.- V. 30. - Issue 4 (December). P.110-124.
11. Tapscott D. Grown Up Digital: How the Net Generation is Changing Your World. — McGraw-Hill, 2008. — P. 15–16.

СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТИ ПОТРАКТУВАННЯ МОЛОДОСТІ

*Осадча Лариса Василівна,
к.філос.н., доцент,
НПУ імені М.П. Драгоманова
osadcha.lv@gmail.com*

Постановка проблеми. Політика у будь-якій сфері – економіки, фінансів, спорту і т.д. – визначається у неklasичну епоху як діяльність по управлінню процесами, а не реалізація легітимного насилля. Управлінська ж діяльність є не просто впорядкуванням соціальної реальності, але й здійсненням деякого її цілісного проекту. Невидимим флангом сучасного ефективного управління є деякий прогностичний проект. За словами ХанниАрендт, найвищим проявом творчого генія колективу є його політична творчість. Таким чином, якими є засади сучасної молодіжної політики, на реалізацію якого майбутнього соціального проекту вона орієнтована?

Метою статті є з'ясування характеристик суб'єкту молодіжної політики, параметрів його світоглядних настанов та перспектив самореалізації.

Виклад основного матеріалу. Молодіжна політика є підгалуззю цілісної соціальної політики держави. Той факт, що питанням буття молоді як окремого конгломерату, як окремої субкультури в сьогоденні українських реаліях займається окремий орган виконавчої влади – Міністерство молоді та спорту – свідчить про значну державну вагу даного типання. Чим це зумовлено? Загально визнаним є факт швидкого старіння населення розвинутих країн світу, зокрема Європи та Америки. Для утримання численної групи літніх непрацюючих людей держави згаданих геополітичних регіонів мають вживати превентивних заходів для запобігання демографічному знекровленню, стимулюючи народжуваність або еміграцію молодих кваліфікованих людей зі всього світу. Отож, молодіжна міграція глобалізується, завдяки глобалізації освіти та ринків працевлаштування. Так, кращі американські університети впроваджують все ширші грантові програми для талановитих студентів з усього світу, збираючи «освітні вершки» й підтверджуючи свій високий статус не за рахунок національного молодіжного конгломерату. Польська освітня практика спрямована на залучення студентської молоді до виробничого процесу вже після третього року навчання, оскільки на третьому курсі має місце виробнича практика на підставі заяв виробничих суб'єктів, і вже наступні кваліфікаційні роботи студентів пишуться з огляду на аспекти діяльності конкретних підприємств, що заноситься до трудової книги як трудовий стаж. Таким чином, на момент отримання диплому випускник є добре обізнаним зі станом справ своєї професійної галузі, інтегрованим у трудовий процес й, у переважній більшості випадків, працевлаштованим на базі попередньої виробничої практики. У цьому полягає феномен польської вищої освіти (а також словацького економічного дива, де схема інтеграції молоді є аналогічною), що характеризується демографічною стабільністю молодіжного конгломерату – зменшення молодіжної еміграції, напливом студентської молоді із сусідніх країн Східної Європи, з поступовою їх трудовою інтеграцією у Польщі. З одного боку, виглядає, ніби молодь особливо цінним соціальним капіталом у сучасному світі, зокрема в Європі. З іншого – зростає статистичний показник молодіжного безробіття у Латинській Америці та ряді країн колишнього СРСР. Отож, варто прояснити, по-перше, чому бути молодим, приміром, у Франції та Україні – не одне й те ж, а по-друге, чому у різних країнах світу спостерігається то молодіжний вакуум, то його перенасичення.

Що являє собою молодь як суб'єкт суспільних взаємодій? У рамках традиційної культури молодь можна тлумачити як проміжну групу між дітьми та зрілими членами спільноти. Якщо перші підпадали під владу й турботу дорослих, то молодь поступово ставала все менш підконтрольною й все більш продуктивною. Дорослість починалася зі вступом у шлюб, бо із ролі підконтрольного молода людина переходила в роль контролюючого (дітей та пристарілих членів колективу). Молодь, таким чином, мала невизначений, маргінальний, проміжний статус у рамках традиційного суспільства.

Її роль як окремої суспільної групи почала зростати по мірі індустріалізації національних держав. Продуктивне, працездатне населення перетворювалося з носія традиційних цінностей, агента своєї сім'ї, династії чи роду на головного виробника національного багатства. Держава поступово перебирала на себе функції вихователя молодого покоління, засновуючи школи й вводячи обов'язкову початкову освіту чи ініціюючи відкриття закладів вищої освіти (спершу таким освітнім агентом була церква). Вона все раніше починає вилучати дітей із сім'ї, перетворюючи батьків на агентів виробництва. Недаремно Радянський Союз відзначився найширшою мережею дошкільних закладів освіти, а декретний період для матерів тривав у різні періоди від місяця до року, оскільки головною функцією дорослої людини вважалося виробництво. Держава лікувала, виховувала, доглядала, навчала й працевлаштовувала дітей. На думку розробника психоісторичного напрямку суспільної науки, Ллойда де Моза, процес все щільнішого проникнення влади в інститут сім'ї, що визначався Арістотелем як одиниця, атом державного організму, а отже самодостатнім, саморегульованим і непроникненим для владної нормативності, мав деякі позитивні наслідки. По-перше, догляд за дітьми став ретельнішим, скоротилася статистика ранньої дитячої смертності, відкрилися шляхи для покращення соціального становища найупослідженіших представників спільноти, завдяки освітньому чиннику почали працювати «соціальні ліфти». Жанові-Жаку Руссо належить думка, що читання вбиває дитинство, бо завдяки грамоті дитина долучається до дорослого світу. З іншого боку, до дорослості потрібно було долучатися через значні зусилля – наполегливість у навчанні. В образі обов'язкової освітньої програми держава отримала інструмент рівномірного ідеологічного проникнення, що завершило процес формування національних держав. Власне, у цей період і завдяки цим процесам молодь постала як окрема субкультура: по закінченню школи з деякими знаннями вона стала спроможною самостійно робити життєвий вибір. Влас-

не й у сучасних умовах головною ознакою молодих людей є гнучка інтегрованість, наявність вибору подальших соціальних ролей – родинних, освітніх, трудових. За кодифікацією у відповідних законодавчих документах європейських країн молодість – це віковий період, що триває з 15 до 36 (Франція), 16-34 років (Україна). Це період, на який припадає освітньо-професійне самовизначення людини. Молода особа, вийшовши з-під директивного впливу батьків та виховних інституцій, лишається юридично підконтрольною на загальних засадах, оскільки додаткових впливів інших соціальних інститутів вона ще не зазнає – не уклала трудових чи шлюбних договорів. Вибір молоддю подальших життєвих стратегій визначати-ме якість функціонування відповідних сфер – соціальної, виробничої – на наступні десятиліття, і прямих інструментів впливу на цей вибір держава не має. Це відбиває деяку маргіналізацію молодіжної субкультури в контексті цілого суспільного організму, аленадає їй виключного значення як носія прогресивних суспільних орієнтацій та найновітніших технічних навиків у епоху знань, що прийшла на зміну індустріальній, котра власне й виокремила молодь в окрему суспільну групу.

Поняття молоді й молодості є виключно соціально детермінованими, це деякі практики встановлення групових взаємин, свого позиціонування по відношенню до всього суспільного організму. Зі зміною культурно-історичних епох, змінюються соціальні практики, а отже й засади потрактування молодості як різновиду цих практик. Що означає бути молодим в постіндустріальну (Д. Белл), інформаційну (Е. Тоффлер) епоху, епоху знань і вражень? Сучасний історичний період характеризується посиленням ваги знань, технічної грамотності. На думку американського соціолога Нейла Постмена, молодіжна субкультура має нині єдину підставу свого виокремлення – зацікавленість у знаннях. Поле для їх отримання, на відміну від індустріальної епохи, давно вийшло за межі стін освітніх інституцій. Знання варто трактувати як досвід життєвих переживань, колекціонування вражень, що набуваються як завдяки класичному освітньому досвіду, так і відвідуванню тематичних просвітницьких чи мовних курсів, туристичним чи розважальним практикам. Якщо базовою ознакою молодості індустріальної епохи було учнівство й засвоєння дозованої пропонованої інформації, то постіндустріальна молодість – це пошук вражень. Відповідно, у період виробничої пріоритетності освіти остання охоплювала чіткий віковий період, а отже й молодість могла бути детермінованою у вигляді кількісних показників. Нині ж, на думку Н. Постмена, мож-

на спостерігати загибель дитинства й дисперсію молодості, адже налегко сказати, коли остання починається й закінчується. Якщо у попередні періоди дитинство пов'язувалися із освітніми зусиллями, що вели до дорослості, то нині аспект вольової концентрації в період учнівства все більше нівелюється ігровими методиками у школі, заміною графічного інструменту передачі інформації, котрий ще має бути аналітично інтериоризованим, на іконічно-образний, що через методику презентацій засвоюється одразу й некритично. Завершується молодість тоді, коли людина припиняє «шукати враження». У економічно розвинених країнах така ситуація почасти виникає не завдяки потребі просторового та соціального укорінення для виконання типових виробничих операцій, а завдяки фізичній неможливості провадити попередній спосіб життя – людина переходить із категорії молодих відразу до старих, пропускаючи етап дорослості.

Отож, повертаючись до питання, поставленого на початку пропонованого дослідження, чому бути молодим у Франції не те ж саме, що в Україні, можемо відповісти, що перехід від індустріалізму до інформаційної епохи ще не завершено, а тому молодість у деяких суспільних конгломератах постає як зовнішньо регламентований етап гаяння життя, а в інших – як внутрішня інтенційна настанова.

Список рекомендованої літератури:

1. Арендт Х. Що таке свобода? / Ханна Арендт; [пер. з англ.] // Між минулим і майбутнім – К.: Дух і літера, 2002 – 321 с.
2. Демоз Л. Психоистория / Ллойд Демоз. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/Lloid/index.php
3. Мацюк Т. І. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан, шляхи розвитку / Т. І. Мацюк // Ефективна економіка. – №10. – 2013. – С. 25-30
4. Постмен Н. Исчезновение детства / Нейл Постмен. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://p-w-w.org/index.php?PHPSESSID=o03ahj>